

stiski, da je posegla do najskrajnih sredstev. Kraljica je odstopila velik del svojih letnih državnih dohodkov državi, višji dvorni dostojanstveniki so se odrekli velikemu delu svoje plače, državnim uradnikom se pomanjšajo plače in celo duhovščina, ki ima itak pičlo plačo, je izjavila, da nekoliko iste odstopi.

Amerika — V Braziliji in sicer v pokrajini Rio Grande je vstaja. Vstaši so prav dobro organizovani in pridno zmagujejo vladne čete. Da se v Rio Grande tako pogosto ponavljajo vstaje je temu največ vzrok nezvestoba in častihlepnost mnogih generalov. Vsakdo bi rad kaj postal, se postavi na čelo kako vojne čete in prične vstajo. Tako je tudi sedaj. Na čelu vstašem so generali. Vlada, katerej ta pokrajina dela z opetovalnimi vstajami toliko skrbi, bi se pač rada znebila te pokrajine, da se ne bi bala, da bi se potem ne skušala še kaka druga pokrajina odločiti od Brazilije, kar bi seveda njeno moč preveč omajalo.

Obrtnija.

Nekaj opazk o stilih.

Malo stvari ima za telesni — in vsled tega tudi — duševni počitek modernega človeka toliko pomena, kakor oni kos hišne oprave, na katerega se useda k počitku, k delu in k jedi. Ne smemo pa misliti, da pristojna vsak stol v vsako sobo in za vsak namen; to ni nikako naključje, da v jedilno sobo ne postavljamo mehkih foteljev, v salon pa ne voglatih in trdih stolov, ampak dokaz, da ima stol važno nalogo, ki je v tesni zvezi z namenom njegovim. Le tedaj, ako stol odgovarja svojemu poklicu, ako je res pripraven in rabljiv, smemo reči, da je lep.

Kako nalogo ima sedalo? Človeku naj daje pripravejši počitek, nego ga najdemo na svojih dveh nogah. Pripravnost je torej prva in zadnja tirjatev, ki jo stavljamo do vsacega stola. A tu moramo tudi vprašati: V kak namen naj bode pripraven naš stol? Sedalo, ki nam izborna služi pri pisanji, nam je morebiti zelo neokretno, če hočemo po kosilu v njem malo zadremati. Za duševno delo bodemo izbrali stole, ki niso preveč mehki in gorki, ki pa imajo slonila za hrbet in roke. Težke, bogate forme so pri takem stolu povsem na pravem mestu, kajti visok, impozanten stol je značilen za oblast moža, ki s svojim umom gospoduje na zemlji.

Za časa jedi in pijače rabimo svoje roke in tedaj ni treba posebnih slonil za roke. Celo ovirala bi nas ročna slonila pri jedilnih stilih, ker bi s komolci se zadevali vanje in bi ne mogli prosto agirati z rokami, ko se zabavamo s sosedom. Slonila za hrbet pa bi pri jedilnem stolu jako težko pogrešali; na nje se naslonimo, ko čakamo na prihodnjo jed, ob presledkih jedilnega dela ter pri črni kavi in smodki po glavni jedi. Hladno sedilo je potrebno, kajti z živili smo dali telesu dokaj toplote in neprijetno je, če sedimo vrhu tega še v gorki blazini. Deska, pleteni sedeži ali z usnjem prevlečeni odgovarjajo najbolje svojemu namenu.

Vsa druga je pa stvar za ostale prostore našega stanovanja. Kjer želimo počivati, tam si priredimo stole tako, da se v njih zares počijemo. Tu ne bodemo zoper

gorke in mehke sedeže, ker počivajoče truplo potrebuje več toplote, nego delujoče truplo. Vendar imamo tudi v teh slučajih nekaj razlike. V sprejemno sobo, kjer se vsak obiskovalec rad javlja v nekako bolj slovesni obliki, ne smemo postaviti stolov s prenizkimi sedeži, v katerih obiskovalec skoraj zgine; tudi slonila naj ne visé preveč nazaj, kajti potem dotičnik skoraj leži na stolu, kar pa tudi ni ugodno za obiskovalca, ki pride morebiti v polni opravi pohodit našo malenkost. V sprejemni sobi smemo torej rabiti tudi stole brez naslonil, ker nimajo nikakega posla.

Pač pa postavimo prijetne, nizke stole z nagnenimi slonili v sobe, kjer si iščemo po delu počitka in zabave. Smodka dokaj bolje diši, če se puši na mehkem stolu z mehkim naslonilom in če se nam ni bati, da se zadenemo zdaj pa zdaj na kak oster zob ali pa na kako rezbarijo na stolu. Težki, mehki in pripravnostni fotelji so tedaj na pravem mestu v takih prostorih, počitku in kramljanju namenjenih.

Tako vidimo, da je namen stola merodajen za njegovo vnanost. V tej tirjatvi leži pa še druga: teža, moč in material morajo biti v pravem razmerju. Naj bode stol še tako lep in okusno izdelan, nam ne more dopasti, če je tako šibek, da se človek boji nanj usesti, češ, zdaj se mi bode zgrudil! Zato nismo mogli razumeti neke češke glažute, ki je v praški razstavi izločila jako lepe stole iz stekla! Za Boga, kedo se bode pa usedel na tako nevarno stvar. Naj se mi zgrudi pod menoj, kaj bode potem z mojim ubogim spodnjim delom? Kedo mi bode vlekel stekleni drobiž iz telesa? Na drugi strani pa nam tudi ne ugajajo predebeli, iz premočnih lesenih delov zgrajeni stoli. Človek se nehote vpraša, čemu tolika moč, ko je vendar teža, ki se useda na stol, primerno neznatna. Čemu potrata v materialu, ki nič ne koristi, pač pa žali oko.

Pri okraskih je treba paziti, da stoje na pravem mestu in da so prav izbrani. Tam se ne smejo nahajati, kjer bi nas n. pr. bodli in ovirali v prostem gibanju na stolu. Blago, s katerim je stol tapeciran, ne sme imeti vdelenih figuralnih ali pa celo nabožnih slik, kakor se to čestokrat nahaja. Vsak razumen človek mora reči, da je nespametno, če se usedamo na kako glavo ali pa celo na kacega svetnika in ime Jezusovo ali Marijino. To je naravnost greh zoper dober okus in zoper naša sveta čutila! —

Obrtnijske raznoterosti.

Likanje aluminija. Za poliranje aluminija vzamemo krvavec (Blutstein) ali pa gladilno jeklo (Polierstahl). Če gladimo z reko, vzeti je ceresinovo olje ali pa zmes, ki obstoji iz dveh žlic navadnega boraksa, raztopljenega v 1 litru vroče vode, kateri smo pridjali še par kapljic amonijaka. Kedar poliramo na stružnici, ovijemo krog prsta košček flanele, napoljene s ceresinovim oljem.

Kako se pere volneno blago. Volnene stvari jopce, hlače i. t. d. denejo se najprej v mlačno vodo, potem se dobro zmilijo, ne da bi jih kaj drgnili. Napravi se vroča

milna voda, kateri se pridene žlica salmijaka, v to vodo se omočijo namiljene stvari, potem pa splaknejo dvakrat ali trikrat v gorki vodi. Najfineja volna se tako ne pokvari. Blago ostane mehko in elastično.

Rja se spravi z jekla, če se drgne z zmesjo iz cinobrovega pepela, prepariranega jelenovega roga in vinskega cveta. Močno rjava mesta morajo se pa poprej zdrgniti s smirkovim papirjem in pomočiti s solno kislino. Ko se potem kislina proč opere, se namaže z oljem dotično mesto in se pusti stvar nekaj dnij, potem se pa čisti s prvim gori omenjenim čistilom.

Bele rokovice iz jelenovine se opero v vodi kot platno. Bati se ni, če se izožijo, ker se lahko raztegnejo, kadar se posuše. Z drgnenjem v rokah in z valjanjem v perilu se zopet zmeče, če so bile morja trde postale.

Tintne pege izpravijo se iz tal, Ako se dene 1 del žveplene kisline v 8 delov vode in to dobro zmeša ter spravi v kaki steklenici. Pege se malo namočijo z gorko vodo, potem se nanje vlije malo te tekočine in zdrgnejo s kako debelo cunjjo. To se tako dolgo ponavlja, da pege zginejo. Potem se pa tla splaknejo še z gorko vodo.

Klej za gumaste čevlje. 8 delov kavčukovih odpadkov raztopi v 100 delih bencina. Iz jednega dela gumija, kakeršen pride v trgovino, se odreže kos, kakeršen je potreben, da se popravi čevlji, in se ogreje do 50°. Ob robih se pa zaplata namaže z omenjenim klejem ter pritisne na čevlji.

Kmetijstvo.

Rastline in živali kot barometer.

(Konec.)

Živali so veliko bolj občutljive za spremembe vremena, kakor rastline. Mnogokrat živali instinktivno že naprej pogode take spremembe vremena, kakor jih jedva more določiti najiskušenejši vremenoslovec. V živalih je nekaj tacega, kakor pri ljudeh bolnih za revmatizmom ali na živcih, ki tudi čutijo v svojih udih, če se kaka premembe vremena pripravlja. Seveda po živalih se vreme popolnoma zanesljivo prerokovati ne dá, ali vendar imajo opazovanja, kako vpliva vreme na živali, velik pomen za prirodoznanca, za kmeta pa korist.

Tukaj navedemo le nekatere primere.

1. **Sesalci.** Ovni in ovce. Dež bode, ako se ovni trkajo in ovce posebno begajo ali pa s posebno slastjo jedó.

Prašiči in svinje. Dež bode, če so svinje posebno nemirne, grizejo travo in mečejo krmo iz korit.

Voli in krave pred dežjem vzdigujejo gobce in s posebno slastjo vdihavajo zrak. Po pašnikih se pa zbirajo v trope.

Koze so pred dežjem posebno vesele, se igrajo in trkajo.

Mačke pred dežjem umivajo s šapami gobce in speč drže gobce kvišku. Če po noči podrgneš mačko po dlaki in se dlaka zasveti ter se sliši malo pokanje, je to znamenje, da bode še suho vreme, po zimi pa mraz.

Konji pred dežjem postanejo nemirni, razgetajo, skačejo in se mečejo na vse strani.

Krti. Če krti posebno pridno rijejo, pričakuj kmalu dežja.

Netopirji pred lepim vremenom kar v celih tropih letajo na vse strani. Če pa letajo posamezni in pri tem vedno kriče in se hite skrit v duple, pričakuj dežja.

Psi pred dežjem rijejo zemljo in travo jedo.

2. **Ptice.** Vrabci se pred dežjem čistijo, gladijo perje in obračajo se v prahu.

Krokarji. Če krokarji zjutraj močno kriče, bode lepo vreme.

Vrane pred dežjem zamolklo kriče, letajo na vrhove dreves in se mečejo na vse strani.

Divji golobje grulijo v gozdu pred lepim vremenom pogosteje, kakor po navadi.

Domači golobje se pred dežjem naravnost vzdigujejo v zrak, potem se povračajo in na dolgo zgublajo v golobnjakih. Če se golobje zvečer pozno vračajo v golobnjake, bode več dnij deževno.

Kure. Če se kure bolj in pogosteje valjajo po blatu, nego navadno, pričakuj grdega vremena.

Lastavice. Če lastavice letajo prav nizko, tako da se s peruti zadevajo skoro ob zemljo ali pa ob vodo, tedaj bode grdo vreme. Če pa lastavice posebno zvečer letajo jako visoko, bode še lepo vreme.

Jerebice se pred deževnim vremenom stresajo, valjajo po prahu in čistijo svoje perje.

Pavi. Če pav pogosto kriči, posebno če sedi na kakem visokem mestu, to pomenja, da bode dež.

Morske ptice n. pr. galebi letajo pred lepim vremenom daleč od obrežja. Če se pa vračajo na breg in ne letajo za plenom, bode dež.

Vjede. Če vjede, posebno večje, letajo jako visoko in dolgo krožijo po zraku, pričakuj lepega vremena.

Petelini. Če petelini pojo zvečer, ali sploh ob takem času, kakor ni navadno, bode dež.

Sove. Če sove kriče ob deževnem vremenu, je to znamenje, da bode kmalu lepo.

Šoje pred dežjem močneje in pogostejše kriče.

Race in gosi. Pred dežjem race in gosi vstajajo, bijejo s perutmi, glasno kriče in nazadnje planejo v vodo.

3. **Dvoživke.** Če regljajo žabe zjutraj, vzemši spomladi, kadar neso ikre, pričakovati je dežja. Zelena drevesna žaba se v kozarci vode spusti na dno, kadar bode dež, pride pa k vrhu, kadar se bliža lepo vreme.

Krote. Kadar krote izlezejo zvečer in kvakajo na kakem visokem kraju, bode dež.

4. **Črvi.** Deževne gliste pridejo na površje zemlje, ko se približuje dež.

Pijavke. V mnogih krajih po pijavkah prerokujejo vreme. V ta namen denejo pijavke v posodo z vodo in jo pokrijejo z mezlanom (mušelinom). Če je pijavka na dnu mirno zvita, to pomenja, da bode lepo vreme. Če sili na vrh, kaže, da bode dež. Če je nemirna, pričakovati je vetra. Če se drži na vrhu vode in je jako vznemirjena, bode pa viharno. Če pijavka ostane po zimi na dnu, je pričakovati mraza. Če se drži pijavka po zimi